

Euro-Forum Marek Gudków

Szablon diagnostyczny numer 4 Inteligencja emocjonalna, nazywanie, rozpoznawanie i wyrażanie emocji. Klasa III.

Innowacyjny Program Nauczania Wczesnoszkolnego.

Inteligencja emocjonalna – nazywanie, rozpoznawanie i wyrażanie emocji**Klasa III****SYTUACJE DIAGNOSTYCZNE****Sytuacja diagnostyczna 1: „Zabawa w dopasowywanie”**

Każdy uczeń za pośrednictwem komputera rozwiązuje zadanie polegające na dopasowaniu zdjęcia osoby do opisu sytuacji – w programie komputerowym pojawia się jeden opis sytuacji i kilka zdjęć do wyboru lub jedno zdjęcie i kilka opisów sytuacji do wyboru. Przeglądając prace uczniów nauczyciel zwraca uwagę na to, którzy uczniowie niemal bezbłędnie realizują to zadanie, którzy czasami popełniają błędy, a którzy słabo radzą sobie z zadaniem. Swoje obserwacje zamieszcza w arkuszu diagnostycznym nr 4.1.

Cele:

- Diagnoza umiejętności rozpoznawania emocji podstawowych i wskazywania ich potencjalnych przyczyn
- Zwiększanie zdolności do rozumienia i analizowania emocji
- Rozwijanie rozumienia emocjonalnego znaczenia sytuacji
- Kształtowanie empatii, decentracji interpersonalnej i wyobraźni

Czas: Ćwiczenie może zająć uczniowi do 20 minut. Zadanie może być realizowane w ramach pracy domowej.

Materiały: Gra komputerowa polegająca na dopasowaniu zdjęć przedstawiających mimiczne ekspresje różnych emocji i opisu sytuacji. Instrukcja: Dopasuj do siebie właściwy obraz i opis.

Uwagi:

- Po zatwierdzeniu odpowiedzi dźwięk informuje czy dopasowanie było prawidłowe czy nie, zatem sytuacja ta jest także kształtującą umiejętność rozumienia sytuacji o charakterze emocjonalnym.
- Oglądając prace uczniów nauczyciel zwraca uwagę przede wszystkim na liczbę wszystkich dokonywanych zmian oraz czas potrzebny na rozwiązanie całego zadania.

- Rozwiązywanie zadania w domu nie powinno odbywać się z pomocą dorosłego, jeśli tak się nie stanie, to diagnoza kompetencji ucznia w badanym zakresie będzie błędna.
- Jeśli dzieci rozwiązywały zadanie w domu warto zadbać o jego omówienie na lekcji.

Sytuacja diagnostyczna 2: „Jaka to emocja”

Nauczyciel prezentuje 6 filmów przedstawiających różne stany emocjonalne. Każdy uczeń samodzielnie na karcie pracy zapisuje, jaką emocję zaobserwował na filmie i krótko opisuje, co mogło być jej przyczyną. Sprawdzając prace uczniów nauczyciel zwraca uwagę na trafność dokonywanych rozpoznań i poziom dopasowania opisu do zaprezentowanej na filmie emocji. Swoje obserwacje zamieszcza w arkuszu diagnostycznym 4.2.

Cele:

- Diagnoza umiejętności rozpoznawania emocji podstawowych i wskazywania ich potencjalnych przyczyn
- Zwiększanie zdolności do rozumienia i analizowania emocji
- Rozwijanie rozumienia emocjonalnego znaczenia sytuacji
- Kształtowanie empatii, decentracji interpersonalnej i wyobraźni

Czas: Ćwiczenie może zająć uczniom do 15 minut.

Materiały:

- 6 filmów przedstawiających emocje podstawowe
- karty pracy zawierające ponumerowane pola do wpisania rozpoznanej emocji i opisu potencjalnej przyczyny

Uwagi:

- Nauczyciel powinien czuwać nad tym, aby uczniowie pracowali samodzielnie.
- Po przejrzeniu prac uczniów nauczyciel powinien udzielić im informacji zwrotnych i ewentualnie na forum omówić swoje najważniejsze spostrzeżenia.

Sytuacja diagnostyczna 3: „Test”

Nauczyciel rozdaje uczniom kartki z zadaniami do wypełniania. Zadaniem uczniów jest przeczytanie opisu sytuacji i wypełnienie testu, wskazując, jakie zachowania i ekspresje pasują do uczuć bohaterów opisywanych w kolejnych zdaniach.

Zadania testowe:

- Kasia wygrała bilety do kina. Z radości:
 - a) porzuciła zabawki po pokoju b) uściskała koleżankę c) kopnęła młodszą siostrę
- Wojtek jest chory i dlatego nie może pojechać na wycieczkę klasową. Jest mu smutno, więc:
 - a) chichotał całe popołudnie b) obraził się na mamę c) rozplakał się
- Ula zabrała Ewie ulubiony długopis. Ewa ze złości:
 - a) ucałowała Ulę w policzek b) schowała się pod ławkę c) nakrzyczyła na Ulę
- Krzysio oglądał w telewizji straszny film i bardzo się przestraszył, więc:
 - a) rzucił butem w telewizor b) schował się pod poduszkę c) zjadł czekoladę

Przeglądając prace uczniów nauczyciel zwraca uwagę na to, którzy uczniowie niemal bezbłędnie realizują to zadanie, którzy czasami popełniają błędy, a którzy słabo radzą sobie z zadaniem. Swoje obserwacje zamieszcza w arkuszu diagnostycznym nr 4.1.

Cele:

- Diagnoza umiejętności rozpoznawania konsekwencji przeżywania wybranych emocji podstawowych
- Zwiększanie zdolności do rozumienia i analizowania emocji
- Rozwijanie rozumienia emocjonalnego znaczenia sytuacji
- Kształtowanie empatii, decentracji interpersonalnej i wyobraźni
- Rozwijanie wiedzy na temat typowych konsekwencji przeżywania odmiennych stanów emocjonalnych

Czas: Ćwiczenie może zająć uczniom około 7 minut.

Materiały:

- odpowiednio do liczebności klasy powielony test zawierający pytania i odpowiedzi – uczniowie zaznaczają odpowiedzi na dostarczonych kartkach

Uwagi:

- Nauczyciel powinien czuwać nad tym, aby uczniowie pracowali samodzielnie.

- Po przejrzeniu prac uczniów nauczyciel powinien udzielić im informacji zwrotnych i ewentualnie na forum omówić swoje najważniejsze spostrzeżenia.

SYTUACJE KSZTAŁTUJĄCE UMIEJĘTNOŚCI

Sytuacja kształtująca umiejętność nr 1: „Świat moich emocji”

Uczniowie dzieleni na 4-5 osobowe grupy (np. za pomocą odliczania do 4 lub 5). W tak utworzonych grupach uczniowie metodą burzy mózgów wymieniają jak najwięcej różnych uczuć i każdy uczeń zapisuje je na swojej kartce. Następnie indywidualnie, na podstawie utworzonej listy tworzą przewodnik po swoich emocjach – nakleją naklejkę przedstawiającą osobę, miejsce lub czynność i opisują typowe emocje, które się z tym wiążą.

Cele:

- Rozwijanie samoświadomości własnych uczuć
- Zwiększenie orientacji w otaczającym świecie poprzez wskazanie obiektów wywołujących określone emocje
- Tworzenie punktów oparcia do samoregulacji emocjonalnej

Czas: Ćwiczenie w grupach może zająć około 10 minut. Pracę indywidualną należy zaplanować na około 30 minut.

Materialy:

- naklejki ze schematycznymi ilustracjami osób, zwierząt, miejsc i czynności oraz naklejki „puste” do samodzielnego wypełnienia

Uwagi:

- Uczniowie mogą dowolnie podpisywać naklejki, a na pustych naklejkach mogą rysować własne symbole, które uznają za istotne.
- To ćwiczenie może być wstępem do rozmowy indywidualnej z uczniem lub skierowanie go do psychologa szkolnego, jeśli nauczyciel zidentyfikuje silnie negatywne emocje powiązane z ważnymi obiektami.
- To ćwiczenie może być wstępem do rozmowy na temat tego, co możemy zrobić, aby każdy uczeń czuł się dobrze w naszej klasie / szkole?

Sytuacja kształtująca umiejętność nr 2: „Mapa bezpieczeństwa”

Na dużych kartonach każdy uczeń indywidualnie tworzy na swoją mapę bezpieczeństwa. Używając kredek, flamastrów, długopisów itp. rysuje określone osoby, miejsca i czynności, które pasują do określonych miejsc na mapie (miejsce, gdzie czuję się najlepiej, miejsce, gdzie lubię przebywać, osoby, które dobrze mnie rozumieją, osoba, na którą zawsze mogę liczyć, czynność, która sprawia mi przyjemność, lubię to robić wolnym czasie)

Cele:

- Rozwijanie samoświadomości własnych uczuć
- Zwiększenie orientacji w otaczającym świecie poprzez wskazanie obiektów wywołujących określone emocje
- Tworzenie punktów oparcia do samoregulacji emocjonalnej
- Budowanie poczucie bezpieczeństwa w otaczającej rzeczywistości

Czas: Pracę indywidualną należy zaplanować na około 30 - 40 minut.

Materialy:

- duże kartony (co najmniej formatu A3) z wydrukowanymi opisami miejsc
- materiały plastyczne: kredki, flamastry, ołówki, długopisy itp.

Uwagi:

- To ćwiczenie może być wstępem do rozmowy indywidualnej z uczniem lub skierowanie go do psychologa szkolnego, jeśli dziecko nie będzie umiało stworzyć swojej mapy bezpieczeństwa.
- To ćwiczenie może być wstępem do rozmowy na temat tego, co możemy zrobić, aby każdy uczeń czuł się bezpiecznie w naszej klasie / szkole?

Sytuacja kształtująca umiejętność nr 3: „Historie pełne emocji”

Uczniowie tworzą krótkie opowiadania, w których bohaterowie przeżywają wskazane przez nauczyciela emocje. Historie mogą mieć jedną główną emocję w tle, lub być ciągiem przemian emocjonalnych.

Cele:

- Zwiększanie zdolności do rozumienia i analizowania emocji

- Rozwijanie rozumienia, planowania i przewidywania emocjonalnego znaczenia sytuacji
- Kształtowanie empatii, decentracji interpersonalnej i wyobraźni
- Rozwijanie wiedzy na temat typowych kontekstów sytuacyjnych wywołujących odmienne stany emocjonalne
- Poszerzanie słownika emocjonalnego oraz wiedzy na temat różnych sposobów wyrażania i doświadczania różnych stanów emocjonalnych

Czas: Czas pisania opowiadań reguluje nauczyciel. Zadanie może być realizowane w ramach pracy domowej.

Materiały: niepotrzebne

Uwagi:

- Należy zadbać o to, by praca ucznia była samodzielna – taka forma pracy najsilniej angażuje i umożliwia poszerzanie swoich emocjonalnych kompetencji.
- Jeśli dzieci pisały opowiadania w domu warto zadbać omówienie prac na lekcji.

Sytuacja kształtująca umiejętność nr 4: „Kolor emocji”

Uczniowie słuchają fragmentów muzycznych wzbudzających określony nastrój i rysują dowolny obraz, odzwierciedlający emocje w muzyce. Na początku nauczyciel powinien podkreślić, że nie ma jednego właściwego sposobu wykonywania prac i uczniowie mogą wykorzystać dowolne skojarzenia i pomysły. Na koniec uczniowie robią wystawę prac plastycznych i rozmawiają o spostrzeżeniach na temat własnych prac i pomysłach innych osób.

Cele:

- Rozwijanie świadomości ekspresji określonych emocji
- Pobudzanie kreatywności i myślenia twórczego o emocjach
- Zwiększanie zdolności do analizowania emocjonalnego znaczenia zawartego w muzyce
- Kształtowanie uważności na przekaz emocjonalny zawarty w muzyce
- Rozwijanie umiejętności symbolicznego odzwierciedlenia stanów emocjonalnych w pracach plastycznych

Czas: Czas jest regulowany przez nauczyciela – wykonanie jednej pracy plastycznej zajmuje od 15 do 30 minut. Warto zarezerwować kilka minut na rozmowę o pracach plastycznych poszczególnych uczniów.

Materialy:

- Dowlolne materiały plastyczne: kartki farby, kredki, flamastry, ołówki, bibuła, kolorowy papier, nożyczki, klej itd.
- Magnetofon
- Utwory muzyczne o różnej charakterystyce emocjonalnej

Uwagi:

- Prace plastyczne mogą być wykonywane w odniesieniu do różnych utworów muzycznych i przy okazji realizowania różnorodnych tematów lekcji
- Na jednej lekcji uczniowie mogą rysować tylko jeden rysunek lub kilka.
- Podczas omawiania prac plastycznych uczniowie mogą opowiadać o swoim pomysle, a także uczuciom towarzyszącym im podczas słuchania muzyki i jego tworzenia rysunków. Inni uczniowie mogą także ujawniać swoje spostrzeżenia o pracach plastycznych kolegów i koleżanek oraz uczuciach, jakie one wzbudzają.

Sytuacja kształtująca umiejętność nr 5: „Model i rzeźbiarz”

Uczniowie dobierają się w pary. Najpierw jedna z osób w parze jest rzeźbiarzem, zaś druga modelem. Rzeźbiarz układa z ciała modela określoną emocję. Uczniowie mogą w tym samym czasie układać jedną emocję, lub różne pary mogą zajmować się odmiennymi stanami emocjonalnymi. Nauczyciel powinien podkreślić, że nie ma jednego właściwego sposobu wykonywania zadania i uczniowie mogą wykorzystać dowolne skojarzenia i pomysły. Następnie następuje zamiana ról. Na koniec nauczyciel prosi uczniów o przedstawienie swoich spostrzeżeń zarówno z roli rzeźbiarza, jak i modela.

Cele:

- Rozwijanie samoświadomości ekspresji różnorodnych uczuć
- Zwiększanie zdolności do rozumienia i analizowania emocji
- Pobudzanie kreatywności i myślenia twórczego o emocjach

- Zwiększanie zdolności do analizowania emocjonalnego znaczenia zawartego w ciele człowieka
- Rozwijanie umiejętności symbolicznego odzwierciedlania stanów emocjonalnych

Czas: Na każdą rolę przeznaczyć należy około 5-10 minut. Omówienie ćwiczenia może zająć około 15 minut.

Materiały: niepotrzebne

Uwagi:

- Omówienie ćwiczenia powinno koncentrować się na sposobach, jakimi rzeźbiarze próbowali odzwierciedlać różne uczucia, a także na uczuciach jakie pojawiały się w trakcie pracy u modeli.

Sytuacja kształtująca umiejętność nr 6: „Charakter emocjonalny postaci w literaturze”

Uczniowie poprzez odliczanie dzieleni są na tyle grup, ile charakteryzowanych bohaterów (np. Kubuś Puchatek, Prosiaczek, Osiołek, Króli, Tygrysek). W tak powstałych grupach tworzą charakterystykę emocjonalną określonej postaci z literatury dziecięcej (np. Kubusia Puchatka i jego przyjaciół). Swoje pomysły zapisują na kartce, a następnie odczytują na forum, pokazując przy tym najważniejsze przejawy tejże emocjonalności.

Cele:

- Zwiększanie zdolności do rozumienia i analizowania emocji
- Kształtowanie empatii, decentracji interpersonalnej i wyobraźni
- Rozwijanie wiedzy na temat sposobów doświadczania odmienne stany emocjonalne
- Poszerzanie słownika emocjonalnego oraz wiedzy na temat różnych sposobów wyrażania i doświadczania różnych stanów emocjonalnych

Czas: Czas pracy w grupie reguluje nauczyciel. Zadanie grupowe może zająć około 15 -20 minut. Natomiast omówienie prac na środku może zająć około 15 minut.

Materiały:

- ewentualnie portrety wybranych bohaterów

Uwagi:

- W trakcie omawiania należy zachęcać uczniów do opisywania charakterystycznych emocji, przykładów sytuacji i typowych zachowań danego bohatera.

